

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ศึกษาหลักสูตรที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โรงเรียนบ้านหลักร้อย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้อาจารย์พระพุทธรักษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๑ (๒) เพื่อศึกษาหลักสูตรทางพระพุทธศาสนากับกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมโรงเรียนบ้านหลักร้อย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และ (๓) เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนบ้านหลักร้อย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สำหรับการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพจากเอกสารและการสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพื้นที่ศึกษา คือ โรงเรียนบ้านหลักร้อย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

๑) **แนวทางการจัดการเรียนรู้อาจารย์พระพุทธรักษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๑** พบว่า ในการจัดการเรียนรู้นั้นผู้เรียนสำคัญที่สุดในสาระพระพุทธศาสนาไม่ใช่วิธีการเรียนรู้โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง แต่เป็นกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง โดยใช้ทักษะการจัดการที่มีประสิทธิภาพทั้งของครู และผู้เรียนในการเรียนการสอน โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ และแก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๕๑ นั้น เป็นแนวทางสำหรับผู้เรียนพัฒนาทักษะการปฏิบัติ วิธิดำเนินการใช้ชีวิตอย่างคนมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเองทั้งทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้เป็นคนดีหรือพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของชาติในอนาคตต่อไป และไม่ก่อปัญหาทางสังคมทั้งแก่สถานศึกษา ชุมชนและคนอื่น นอกจากนั้น ยังเป็นผู้รู้จักบำเพ็ญคุณประโยชน์อันดีงามต่อตนเองและคนอื่นอย่างน่าสรรเสริญ

๒) **หลักสูตรทางพระพุทธศาสนากับกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมโรงเรียนบ้านหลักร้อย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา** พบว่า หลักสูตรที่จำเป็นต่อการฝึกอบรมเยาวชนเมื่อเข้าไปสู่ค่ายคุณธรรมจริยธรรม ประกอบไปด้วย ความเป็นผู้ สติสัมปชัญญะ พร้อมทั้งจะร่วมกิจกรรมต่างๆ กับพระพี่เลี้ยง คณะครูอาจารย์ ผู้ปกครองได้อย่างครบถ้วน การรู้จัก กตัญญูกตเวที ต่อสถานศึกษา

ผู้ปกครองและผู้ที่อยู่อุปถัมภ์การเข้าค่าย มี ขั้นตอนความอดทนในการฝึกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ มี โสรจจะ รู้จักเสียดสีกายหรือสงบกายและวาจาให้เป็นปกติ ไม่ก่อความรำคาญให้คนอื่น มีหลัก ไตรสิกขา ๓ คือ ศีล สมาธิและปัญญา รู้จักใช้อิทธิบาท ๔ เช่น พอใจฝึกรอบรม ตั้งใจฝึกฝน หลีกเว้น จากอบายมุข ๖ เช่น ความเกียจคร้าน มีเบญจศีล เบญจธรรม มโนตัวเองเสมอ ความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ ๕ คี คือ คุณสมบัติภายในตน เช่น การเป็นพลเมืองดี หลักการพัฒนาตนเอง เช่น การ ปรับปรุงตน ปรับปรุงอารมณ์ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่เหมาะสม เป็นต้น และรู้จักใช้ มารยาทไทย ในการติดต่อประสานงานกับคนอื่น เช่น การยกมือไหว้ผู้ใหญ่ ใน การจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรม คุณธรรม จริยธรรม จัดเป็นกิจกรรมแห่งการเรียนรู้ประการหนึ่งที่ต้องส่งเสริม ปลุกฝังให้นักเรียน เยาวชนมีคุณธรรมนำความรู้สามารถพัฒนาตนเอง ได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิด ความสำนึกในการเป็นชาวพุทธที่ดี มีความรับผิดชอบ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อย่างสูงสุด ส่งเสริมให้เกิดพลังขึ้นทางจิตใจ สร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม สามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะการสร้างคุณธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่ นักเรียน คือ ความซื่อสัตย์ ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญู มีวินัย ห่างไกลอบายมุข ให้มีพฤติกรรมอันดีงามบนพื้นฐานของสังคมไทย ถือเป็น หน้าที่และความรับผิดชอบของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จะจัดทำโครงการนี้ เพื่อให้บรรลุ ตาม วัตถุประสงค์ คือ เยาวชนชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข เป็นวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทย คนดี คือ คน ที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้ง ด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล รักประเทศ รักษาดี มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข อนึ่ง พระพุทธศาสนาซึ่งมีหลักธรรมคำสอนที่เหมาะสม ควร แก่การนำมาปลุกฝังเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน และประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะ การนำหลักการทางพระพุทธศาสนา มาจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามระดับช่วงชั้น วยของผู้เรียน ซึ่งในปัจจุบันมีการบูรณาการทั้งระบบ เช่น โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติ ทั่วไปที่นำหลักพระพุทธศาสนา มาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของ สถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้พัฒนาการ กิน อยู่ ดู ฟัง ให้เป็น โดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงหาปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานในการดำเนินชีวิต

๓) ผลการจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนบ้าน หลักร้อย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมนี้ ย่อมส่งผลดีต่อผู้ที่ เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยเฉพาะตัวเยาวชนหรือนักเรียนโดยตรง เพราะหัวใจของการเข้าค่ายก็เพื่อ ฝึกอบรมให้เยาวชนในสถานศึกษารู้จักพัฒนาตนตามหลักการทางพระพุทธศาสนา โดยการ

ประเมิณผลใน ๔ ด้าน กล่าวคือ (๑) ด้านพฤติกรรม ดูจากความเป็นคนมีส่วนร่วมกับเพื่อนๆ ได้
 อย่างเหมาะสม อย่างเช่น การทำวัตรสวดมนต์ เติมน้ำ รับประทานอาหาร เป็นต้น (๒)
 ด้านศีลหรือความมีระเบียบวินัยในตนเอง เช่น นั่งเป็นระเบียบ เดินเป็นระเบียบ การพูดก็น้อยลง
 และรู้จักใช้คำพูดที่สุภาพ เป็นต้น (๓) ด้านจิตหรืออารมณ์ เช่น มีสติดีกว่าเดิม การเดินมีสติ การทำ
 กิจกรรมต่างๆ มีสติ ไม่เหม่อลอย ตั้งใจฟังธรรมบรรยาย ตั้งใจฟังคำสั่งของคุณครู เป็นต้น และ (๔)
 ด้านปัญญาหรือการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พบว่า นักเรียนมีความรู้ ความสามารถมากยิ่งขึ้น เพราะมี
 จิตใจที่เป็นสมาธิและทำงานเป็นกลุ่มอยู่ร่วมกับเพื่อนๆ คุณครู และพระพี่เลี้ยงเป็นเวลาหลายวัน จึง
 ทำให้เกิดมีคิดใหม่ๆ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าค่ายคุณธรรม อีกทั้ง ยังทำให้เป็นคนมีเหตุผลมาก
 ยิ่งขึ้น เพราะการขัดเกลาด้วยหัวข้อธรรมต่างๆ

นอกจากนั้น จากการศึกษายังพบว่า ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว
 ส่วนใหญ่สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาก มีความรู้สึกผูกพัน ห่วงใย นักเรียนเชื่อฟังพ่อแม่หรือ
 ผู้ปกครอง และมีน้ำใจช่วยเหลือครอบครัวมากขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนยังมีโอกาสได้พูดคุยกับ
 ครอบครัวบ่อยขึ้น เมื่อมีปัญหาจะปรึกษากันส่วนความสัมพันธ์ของนักเรียนต่อผู้อื่น ส่วนใหญ่มี
 ความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน มีเหตุ มีผลไม่ทะเลาะวิวาท และรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น ส่วน
 บรรยากาศในการเรียนร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่มีปัญหาเหมือนก่อนการเข้าค่าย กิจกรรมที่ทำ
 ร่วมกันมีคุณภาพทั้งผลงานและกระบวนการกลุ่ม ส่วนสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไป
 ด้วยดี อนึ่ง การนำนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมช่วยส่งเสริมหรือพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม
 ของนักเรียนได้มาก ช่วยกล่อมเกลาจิตใจนักเรียนให้เป็นคนดี โดยเฉพาะเรื่อง ความมีน้ำใจต่อ
 ครอบครัวและผู้อื่น มีความกตัญญู เอาใจใส่ดูแลพ่อแม่ ให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมตามหน้าที่
 และกิจกรรมอื่นที่พอช่วยได้มากขึ้น ในด้านการเรียนมีวินัยในการเข้าชั้นเรียน ตั้งใจเรียนดีมีสมา
 ธิ และกริยา มารยาทที่ดีงาม มีส่วนน้อยที่มีปัญหาเรื่องการส่งงานไม่ตรงเวลา และครูได้
 ตักเตือนให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาแล้วความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อื่น ๆ เกี่ยวกับการเข้าค่าย
 คุณธรรม จริยธรรม ในภาพรวมเห็นว่าควรจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง
 และควรจัดทุกภาคเรียน แต่ครั้งที่เข้าค่ายควรใช้เวลาให้มากกว่านี้ และครูควรช่วยกันติดตาม
 ดูแลพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อให้ทำความดีอย่างสม่ำเสมอ ให้มีพฤติกรรมทำความดีที่คงทน
 ยั่งยืน และทางผู้ปกครองยินดีให้ความสนับสนุน

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหลักอยู่ ๒ ประการ ดังต่อไปนี้

ก. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีดังนี้

-ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม ผู้ปกครองครู อาจารย์ พระสงฆ์ เป็นบุคคลที่จะต้องคอยช่วยเหลือส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติตั้งแต่เยาว์วัย พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน โดยจะต้องทำงานอย่างบูรณาการ คือ เมื่อมีกิจกรรมก็ต้องนิมนต์พระสงฆ์มาอบรมในการเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อให้นักเรียนได้เห็นแบบอย่างที่ดีของพระสงฆ์และได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น นำผู้ปกครองของนักเรียนมาดูแลบุตรหลานของตนขณะเข้าค่าย เช่น มาสังเกตขณะทำวัตรเช้าเย็นหรืออาจจะร่วมทำด้วยก็ได้ และคณะครูในสถานศึกษาก็ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้วย

-สถานศึกษา ควรจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุน คุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียนเป็นการเฉพาะเพิ่มขึ้น ไม่สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว

-สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่คุณงามความดี ของนักเรียนหรือบุคคลตัวอย่างที่ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต

ข. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

-ศึกษาผลการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมเรื่องขันติความอดทนของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม

-ศึกษาผลการประเมินตนตามหลักจริยธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่เข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม

-ศึกษาผลการประเมินตนตามหลักอิทธิบาท ๔ ของนักเรียนที่เข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม